

www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION

Havsörnar

Teckning: Gebbe Björkman

Informerar mars-11

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna och flora intresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande:	Bengt Andersson Åkerstigen 6 599 32 ÖDESHÖG	0144 - 108 72 lago.andersson@telia.com
Vice ordf:	Tommy Tyrberg Kimstadvägen 37 610 20 KIMSTAD	tel 011-532 30 tommy.tyrberg@norrkoping.mail.telia.com
Sekreterare:	Lars Gezelius S. Krängevägen 16 585 99 LINKÖPING	070-325 12 88 lars.gezelius@lansstyrelsen.se
Kassör:	Jan Henriksson Bondegatan 15 A 595 52 MJÖLBY	0142-138 63 janne.bittan@bredband.net

Ledamöter:

Ellen Hultman Fortunagatan 33 553 23 JÖNKÖPING 070-377 65 99 ellen.hultman@ lansstyrelsen.se	Konny Hörberg Vretgatan 11 573 61 SOMMEN 070-545 40 98 014030453@telia.com	Tommy Berg Norra vägen 57 596 33 ÖDESHÖG 0144 - 104 71 tommyberg46@hotmail.com	Karl-Martin Axelsson Bommedal, Åbacka 590 48 VIKINGSTAD 013-13 93 53 karl-martin.axelsson @lansstyrelsen.se
---	--	--	--

Suppleanter:

Joakim Wallin Rökingestigen 38 590 71 LJUNGSBRO 070-550 21 18 jocke1068@yahoo.se	Ruben Brage Tröskaregatan 90 583 34 LINKÖPING 013-15 87 42 070-345 21 17 mail@rubenbrage.se	Kim Arrio Dagsbergsvägen 8b 603 50 NORRKÖPING 076 - 835 86 88 swespy_kim@hotmail.com
--	--	--

Föreningsadress:	Tåkerns Fältstation, Box 204, 595 22 MJÖLBY		
Fältstation:	Kvarnstugan, Ramstad, 599 93 ÖDESHÖG tel 0144-321 19		
Postgironummer:	26 34 96 - 2		
Logi och guidning:	Platschefen 0144 - 321 19		
Medlemsavgift:	Avgiften för 2011 är 100 kr och inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.		
Adress hemsida:	www.takern.se	Org. nr. 823000-4817	

Tåkernobsar 2010

Lars Gezelius

Fältstationsåret 2010 var traditionellt med inventeringar, räkningar och ringmärkning. De sociala faciliteterna förbättrades då trädgården fick uppdaterad grillplats med nya bänkar. Ett 20-tal personer har engagerat sig varav några nya kommit till. Det internationella inslaget fanns även 2010 med medarbetare från Lettland. Ingen ny art för Tåkern detta år men sällsyntheter som stäpphök och busksångare noterades. Under hösten kom äntligen beskedet från regeringen - klart att starta bygget av ett naturum vid besöksområdet Glänås! Stationen var bemannad 118 dagar, mest i juni-augusti. Långliggande personal var Anders Olovsson, Lars Gezelius, Adam Bergner samt Diana Feldmane från Lettland. Övriga som gjort omfattande insatser är Bengt Andersson, Kim Arrio, Karl-Martin Axelsson, Tommy Berg, Göran Bergengren, Benny Ekberg, Christer Elderud, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Morgan Johansson, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Lars Nilsson, Jan-Erik Nordqvist, Magnus Swenson och Joakim Wallin. Verksamhet och inventeringar har figurerat både i radio och press. Under året ringmärktes 3849 fåglar av 64 arter, vilket är mer än de tre föregående åren och det sjunde bästa sedan starten 1964. Nu har 99 593 fåglar märkts av fältstationen. Det blev ingen ny märkart 2010. 931 boungar märktes, bl.a. 247 svartvita flugsnappare, 70 starar, 151 skrattmåsar, 38 fisktärnor och en svarttärna. Under året noterades enligt Svalan 190 arter vid sjön och här följer ett axplock av dem.

Svanar-änder

Rördrom noterades från 20 mars till 24 oktober och 48 hanar höll revir. **Ägretthägrar** uppträdde med ett ex 4 augusti och sedan sågs hela fem ex vid Glänås 13 - 19 augusti. Efter det sågs 1-2 ex 28 augusti - 2 oktober. **Smådopping** observerades med ett ex vid Glänåstornet 4 april. Tre ex fanns vid Svålingetornet 27 juli. Under hösten noterades ett ex vid Glänås 8 oktober och två ex utanför Hovtornet 3 och 6 oktober samt tre ex på samma lokal 8 oktober. **Svarthakedoppingar** noterades med ett ex i Hovviken 11 april och ett ex fanns vid Glänåstornet 6 juni. Utanför Hovtornet fanns ett ex 5 november. **Svarthalsad dopping** sågs vid Tovören 2 - 4 juni. Det är numera en mycket sällsynt gäst i Tåkern och det här var femte observationen sedan 1985. Eftersom området inte besöks så ofta under sommaren kan kanske en senare häckning ha undgått upptäckt. 109 par **skäggdoppingar** häckade under året liksom **snatterand** 34 par, **skedand** 23 par och **årta** 11 par. En **rödhuvad dykand** sågs vid Glänås 15 maj. Minst fem par **gravänder** sågs i sjön i maj. Tre **sjöorrar** rastade vid Glänås 28 april samt ett ex. därstädes 15 maj. Övriga simfåglar i Tåkern redovisas på sid 5-7.

Rovfåglar

Havsörnarna uppträdde relativt sparsamt detta år. Maxantalet blev nio ex. i januari - april samt åtta ex. 9 oktober. **Kungsörn** (2K och 4K) noterades vid minst fem tillfällen under mars - maj samt i december. Flera observationer av **blåhök** och **fjällvråk** har gjorts under vinterhalvåret. Fyra fynd av **stenfalk** föreligger från januari - april, samt i oktober. **Tornfalk** sågs endast vid åtta tillfällen, under januari - mars samt september - november. **Pilgrimsfalk** observerades vid minst 23 tillfällen under året, dock inga obsar under mars, juli eller i november-december. Två par häckade på Omberg och 3 + 0 boungar märktes. Endast en observation av **röd glada** gjordes och det var vid Kvarnstugan 1 april. Årets inventering av häckande **bruna kärrhökar** slutade på 48 revir. En hane av **stäpphök** noterades vid Säby 28 augusti.

Sumphöns-hackspettar

19 par **tranor** bedöms ha häckat i sjön. Omkring 100 ex. översomrade vid sjön. Årets sista observation gjordes 11 oktober. Under hösten räknades andelen ungfåglar och bland 1012 åldersbestämda

tranor var andelen årsungar nästan 11 %, att jämföra med fjolårets 12% och 2008 års andel på 8 %. Spelande **vaktlar** har rapporterats från fyra platser i juni – juli, Broby, Kvarnstugan, Svanshals kyrka och Kyleberg. I maj-juni fanns en till två revirhävande **småfläckiga sumphönor** vid Väversunda. **Storspov** har spelat på minst fem platser runt sjön. Fem noteringar av **småspov** gjordes 6 juni - 19 augusti, som mest sex sträckande 26 juli vid Renstad kanal. 94 **myrspovar** sträckte förbi Glänås 26 juli. Ett par **rödspov** spelade vid Lövängsborg 15 maj. Enstaka fåglar sågs också på Hångerlandet 15 april resp. Tovören 2 maj. Två **dubbelbeckasiner** spelade vid Lövängsborg 5 - 15 maj. Under hösten ringmärktes åtta **dvärgbeckasiner** vid Glänås. **Roskarl** noterades med ett ex. 2 maj vid Tovören och ett ex. vid Glänås 19 augusti. Ett par **mindre strandpipare** häckade vid översvämningen vid Holmen. På Sjötuna äng sågs fåglar endast i juli. Sju vårobservationer av **större strandpipare** gjordes, som mest rastade 10 ex vid Tovören 2 juni, dock inga häckningsindier. Totalt 60 **brushanar** rapporterades rastande 2 maj vid Bankängen och 45 ex. rastade vid Sjötuna 26 augusti. **Kärrensnäppor** rastade med som mest 110 ex. vid Sjötuna 26 juli samt 70 ex. vid Glänås 14 juli. Endast två observationer av **småsnäppa** gjordes, ett ex. Sjötuna 22 juli resp. 9 augusti. Sju observationer av spovsnäppor gjordes, som mest 13 ex. vid Glänås 14 juli. **Kustsnäppor** noterades vid sex tillfällen med 1-8 ex 14 juli - 28 augusti, flest vid Sjötuna där åtta ex sågs 26 juli till 26 augusti. Endast en notering gjordes av **mosnäppa** och det var på Bankängen 17 juli.

Som mest åtta **dvärgmåsar** sågs vid Glänås 9 - 15 maj. En ad. sågs även vid Sjötuna 3 juni. Ca 2600 par **skratmåsar** gick till häckning i sjön (flest vid Glänås ca 1500 par) och omkring 2000 ungar kom på vingarna. 151 pulli ringmärktes. **Silltrut** noterades vid tre tillfällen; fyra ex. 11 april samt ett ex 5 juni resp. 5 november. **Skräntärna** rapporterades från 8 april - 29 augusti, som mest 25 ex. 15 augusti. 130 par **fisktärnor** häckade i år och ca 150 ungar kom på vingarna. **Svarttärnorna** hade ett besvärligt år vid sjön - minst 12 par häckade vid Tovören men det resulterade bara i enstaka ungar. Tre observationer av **hornuggla** föreligger; ett ex Ramstadbron 7 juni, ett ex Glänås 8 oktober och ett ex Hov 5 december. **Nattskärna** hördes spela vid Dags Mosse i maj/juni. **Mindre hackspett** observerades på fyra platser runt sjön under våren (i april/juli), vid Svälunge, Kvarnstugan, Glänås och Furåsa. Observationer av **göktyta** uteblev helt!!

Tättingar

Forsärkla observerades vid Ramstadbron 7 april samt vid Renstad kanal 10 juli. **Rödstrupig piplärka** noterades vid Glänås 15 maj. En **skärpiplärka** sågs vid Svanshals äng 13 april samt ett ex. vid Hov 18 april. Två **blåhakar** ringmärktes vid Renstad kanal i september. **Vassångare** höll preliminärt 8 revir. En hane ringmärktes och försågs med färgringar. Sex årsungar märktes under sensommaren. **Gräshoppsångare** sjöng endast vid Lvängsborg samt Kolsbro. I juni fanns åtta revirhållande **kärrsångare** vid sjön. 13 ex. märktes under hösten vid Renstad kanal. En **busksångare** sjöng vid Kvarnstugan 2-12 juni och den kunde även ringmärkas. **Trastsångaren** inventerades väl och det blev en tillbakagång från det enorma rekordet 2009 - årets inventering slutade på 170 sjungande hanar i maj-juni. Arten noterades från 18 april till 12 september. **Törnskata** har bara rapporterats vid ett tillfälle!, vid Renstad kanal 5 september. **Pungmes** noterades endast med ett ex. vid Svälunge 29 juni. Inga bofynd gjordes i år heller. Tre sjungande **rosenfinkar** noterades i maj-juni. **Snösparv** noterades med som mest sex ex. 6 november. Inga noteringar under vårvintern. **Vinterhämplingar** sågs vid sju tillfällen under januari - april, som mest 60 ex. vid Herrestad äng 3 april. **Hämplingen**, numera upptagen på rödlistan, noterades vid 18 tillfällen april - oktober.

Rapportera dina Tåkernobsar på Svalan ! www.artportalen.se

Gås- och tranräkningar 2010

Lars Gezelius och Bengt Andersson

Under våren genomfördes en räkning och under hösten åtta. Mittmånadsräkningarna på hösten ingår i de av Wetlands International samordnade europeiska inventeringarna av gäss. Räkningmetodiken var densamma som tidigare år, d v s gässen räknades under morgonuppfloget från sju platser runt sjön. Gåshösten bjöd väl på tämligen normala siffror, med undantag av rekord för vitkindad gås, låga antal av kanadagäss samt den totala frånvaron av fjällgäss. **Sädgässen** uppvisade glädjande nog en högre maxsiffra efter fjolårets bottenapp på drygt 6000. Höstens max klarade sig t.o.m. över 10000-strecket. Arten sågs under perioden 15.8 - 20.11. **Grågässen** uppträdde i något färre antal jämfört med föregående höstar. De sista grågässen lämnade Tåkern 5.11. Maxantalet för **kanadagäss** blev det lägsta sedan 1989! Toppnoteringen av **vitkindade gäss** på 560 ex. är rekord för Tåkern och utöver 2007 års 500 ex så har det varit sällsynt med summor på över 100. Det finns en ökande trend av arten vid Tåkern och maxantalet brukar infalla i slutet av oktober eller i november. I övrigt kan nämnas att **bläsgäss** och **spetsbergsgäss** sågs i blygsamma antal denna höst. En **prutgås** sågs 2-9.10, en **stripgås** 10.10 - 6.11 och 2-4 **tundrasädgäss** 22.10 - 3.11. **Tranorna** rastade med som mest 3600 ex och det är antal jämförbara med början av 2000-talet. Åren 2005-09 har det varit omkring 5000 ex i medeltal. Rekordet är 5800 ex. i mitten av oktober 2006.

Vid vårens räkning 27 mars summerades till 1870 **sädgäss**, 1600 **grågäss** och 885 **kanadagäss**. **Bläsgäss** rastade 23 mars till 18 april med som mest 120 ex. 11 april. **Spetsbergsgäss** sågs med 1 - 9 ex. 2 - 15 april och en **vitkindad gås** rastade 26 maj. En **prutgås** noterades på Hånger 7 april. De första **tranorna** kom 20 mars och vårmax blev 600 ex 7 april.

Tabell. Antalet individer av olika gåsararter samt trana vid höstens räkningar.

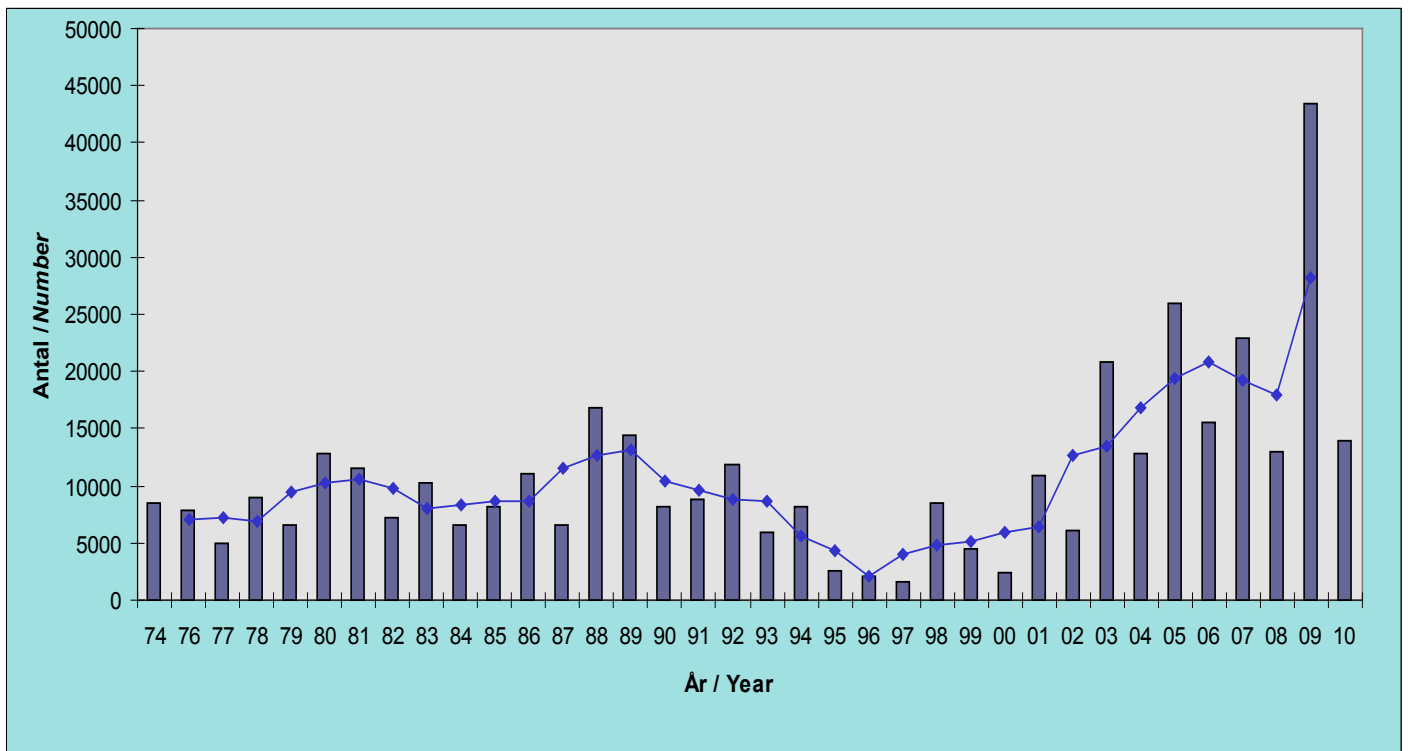
	15/8	28/8	18/9	2/10	17/10	23/10	30/10	13/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	21	-	1000	6760	7300	9410	10050	3290
Grågås <i>Anser anser</i>	8530	14200	10000	10140	3770	2370	830	-
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	1	1	2	8	-
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	1	-	-	5	37
Fjällgås <i>Anser erythropus</i>	-	-	-	-	-	-	-	-
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	700	790	400	290	315	810	270	1400
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	-	-	-	150	68	560	-
Stripgås <i>Anser indicus</i>	-	-	-	-	-	1	-	-
Trana <i>Grus grus</i>	1560	3060	3600	2530	-	-	-	-

Simfågelräkningar

Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september är som vanligt en del av de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands International program. Väderbetingelserna var relativt bra vid räkningstillfällena i augusti och oktober med god sikt och svaga till måttliga vindar. Vid septemberräkningen var det dock frisk vind och regn, vilket gjorde att vissa kompletteringar gjordes dagen efter. Räkningsplatserna var i stort sett bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glånås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svälänge, Åsby. Höstens antal blev generellt mer normala efter fjolårets makalösa rekord. Antalen var höga i augusti, men sjönk sedan allteftersom och i oktober var totalantalen bara 60 % av det normala. En art som uppträdde i relativt höga antal var bläsanden, med rekord både i augusti och september. Bland övriga rekordnoteringar kan nämnas 2700 knölsvanar och 660 skäggdoppingar i oktober samt 2050 vigg i augusti. Brunand rastade i stora antal i augusti, men antalen sjönk sedan betydligt. Bland ovanliga arter under räkningarna kan nämnas två bergänder i augusti.

Utanför räkningarna kan nämnas att 5000 Vigg räknades 8 oktober av Stefan Svensson (artportalen). Det skulle i så fall vara rekord för Tåkern. Under hösten sågs som mest 100 sångsvanar 3 november.

Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2010. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

Våren och sommaren

Under våren noterades 200 **brunänder** 3-5 april samt 200 ex vid Glänås 29 maj. Där räknades sedan 2000 ex 3 juli. 400 **vigg** noterades 19-22 april och 11 juli noterades en **bergand**.

Under våren sågs som mest 2000 **knölsvanar** 11 april. De första **sångsvanarna** sågs 8 mars och max blev ca 700 1 april, de flesta på översvämmade fält vid Ramstad. 4 juni sågs fyra adulta ex. vid Tovören. Fem **mindre sångsvanar** sågs 28 mars - 1 april vid Ramstad och fyra ex. på Hånger 1 - 9 april.

Tabell. Antal simfåglar vid höstens simfågelräkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. Rekordsiffror markerad med stjärna.

	15/8	(00-09)	18/9	(00-09)	17/10	(00-09)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	222	(202)	255	(190)	660*	(208)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	(1)	0	(1)	0	(1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	7	(397)	412	(245)	65	(241)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	28	(35)	14	(30)	7	(37)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	2600	(1836)	2360	(1979)	2700*	(1892)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0	(3)	0	(3)	9	(9)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0	(3)	4	(1)	0	(1)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	4650*	(1568)	5200*	(2397)	2010	(4217)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	440	(347)	324	(441)	90	(369)
Kricka <i>Anas crecca</i>	770	(1142)	990	(1291)	135	(507)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	2150	(1439)	470	(1061)	420	(1297)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	22	(13)	38	(120)	5	(81)
Årta <i>Anas querquedula</i>	2	(2)	0	(0)	0	(0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	55	(49)	53	(35)	0	(26)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	12000	(6268)	2500	(6572)	1870	(4093)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	2050*	(465)	1200	(438)	1660	(862)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	140	(60)	155	(78)	260	(414)
Bergand	2	(1)	0	(0)	0	(0)
Obest. änder Aninae sp.	1500	(1616)	0	(2059)	1000	(3122)
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	2	(2)	3	(2)	30	(51)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0	(0)	0	(1)	2	(0)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0	(5)	28	(58)	102	(190)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	4100	(6595)	9100	(7287)	1860	(3427)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	(0)	0	(0)	0	(0)
Summa:	30740	(22503)	23106	(24687)	12875	(21045)
% av medelvärdet		137 %		94 %		61 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns "vänsjö". Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmås. Engurestationen lever på knappa resurser och framtiden är oviss.

I fjol gick tyvärr inget bidrag ut men vi siktar på 2011. På tretton år har utdelningen blivit drygt 20 000 kr till verksamheten där. 15 000 kr av summan kommer från enskilda donatorer, vilket vi tackar så mycket för.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Det särskilda kontot är nedlagt. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto. Märk talongen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte onsdagen den **16 mars 2011 kl. 18.30**. Platsen är Slöjdvillan i Ödeshög (nära vandrарhemmet). Efter årsmötesförhandlingarna visar Bengt Ekman från Naturfotograferna sina nytagna Tåkernbilder. Fika med smörgåstårta utlovas.

Välkommen !

Vårens gäs- och tranräkningar

Vi drar igång räknandet av rastande gäss och tranor i mars igen. Räkningsdagarna är preliminärt 19 och 26 mars samt 2 april i gryningen.

Anmälan till Bengt Andersson, 0144-108 72
eller Lars Gezelius 070-325 12 88

Efter räkningarna samlas vi i Kvarnstugan, fikar och summerar.